

Helse- og omsorgsdepartementet
postmottak@hod.dep.no

Oslo, 14. mars 2014

Høringssvar – Reservasjonsordning for fastleger

Viser til høringsbrev 21.01.2014 om reservasjonsordning for fastleger. I høringsbrevet åpnes det for at også de som ikke står oppført på høringslisten kan gi høringsuttalelse. DIXI takker for denne muligheten og sender med dette vårt høringssvar.

DIXI Ressurssenter mot voldtekt er et lavterskeltilbud til voldtektsutsatte kvinner og menn, og deres pårørende. DIXI tilbyr individuelle samtaler, selvhjelpsgruppe, gratis advokatbistand, opplysning til hjelpeapparat og informasjon om rettigheter etter voldtekt.

DIXI Ressurssenter mot voldtekt er svært kritisk til forslaget om å gi fastleger mulighet til å reservere seg mot å henvise til abort. DIXI mener gjeldende abortlov sikrer legers rett til samvittighetsfrihet gjennom muligheten til å reservere seg mot å utføre inngrepet, slik det er nedfelt i abortlovens §14. Alle kvinner har rett til et likeverdig helsetilbud, men det er ingen rettighet å være fastlege. DIXI mener derfor det er rimelig å kreve at man som fastlege følger gjeldende norsk lov.

Konsekvenser for voldtektsutsatte kvinner

DIXI er bekymret for hvilke negative følger en slik reservasjonsmulighet vil ha for abortsøkende kvinner. Med bakgrunn i vårt fagfelt, vil vi gjerne fremheve hvilke negative konsekvenser dette kan få for kvinner som ønsker abort som følge av voldtekt.

En voldtekt er en alvorlig krenkelse av individets fysiske og psykiske integritet. Å begrense tilgangen til abort etter en slik hendelse, vil kunne øke belastningen og forverre de psykiske ettervirkningene for den som er utsatt. En stor andel utsatte som søker hjelp oppsøker førstelinjetjenesten for oppfølging etter en voldtekt. Fastlegen er for mange en naturlig ressursperson i en slik situasjon, da han/hun ofte kjenner pasienten og hennes sykdomshistorie, samt at det noen steder i landet er langt til nærmeste overgrepsmottak. Fastlegen kan blant annet bidra med henvisning til psykolog, nødvendige fysiske undersøkelser, medisiner mot sykdomssmitte og kontakt med øvrig hjelpeapparat. I noen tilfeller oppsøker kvinner fastlegen med ønske om abort etter voldtekt. Da har hun også krav på å få rask og nødvendig helsehjelp og å bli møtt med verdighet, fremfor å bli en kasteball i systemet.

Den nye omfangsundersøkelsen om vold i nære relasjoner og voldtekt gjennomført av NKVTS avdekket at 9,4% av alle kvinner har blitt voldtatt i Norge. Undersøkelsen viste også at kun 11% oppsøkte medisinsk undersøkelse eller behandling den første tiden etter voldtekten og at nesten en tredjedel aldri hadde fortalt om voldtekten til noen andre. Dersom norske myndigheter ønsker å senke terskelen for å oppsøke hjelpeapparatet og sikre et

fullverdig hjelpetilbud til voldtektsutsatte kvinner, bør de ikke innføre reservasjonsmulighet for fastleger.

Unge som utsettes for voldtekt

Ett av argumentene for reservasjonsmuligheten er at kvinner i dag kan oppsøke sykehus direkte for å få gjennomført en abort. Denne muligheten er ikke alle klar over og det vil kreve en nevneverdig innsats for å nå ut med informasjonen, spesielt til unge. Slik situasjonen er i dag, strever offentlige myndigheter allerede med å sikre god opplysning og undervisning om seksuell helse og reproduktive rettigheter i skolen, samt undervisning om grensesetting og seksuelle overgrep blant unge. Omfangsundersøkelsen viste at 49 % av kvinnene som rapporterte om voldtekt hadde opplevd voldtekt før fylte 18 år. De unge som blir gravide etter voldtekt og ønsker abort, er dermed prisgitt foreldre som opplyser om muligheten til å gå direkte til sykehuset. Samtidig vet vi, som beskrevet over, at mange ikke oppsøker hjelp eller forteller om voldtekt. Ei ung jente som vegrer seg mot å fortelle, venter også med å oppsøke hjelpeapparatet. DIXI er bekymret for at hun da skal møte en fastlege som ikke vil ta henne imot. Konsekvensen kan bli lengre ventetid for å få gjennomført inngrepet, flere senaborter og mer skam for den utsatte.

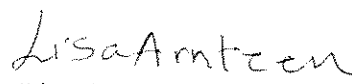
Mangelfull informasjon om rettigheter og muligheter

Å bli utsatt for en voldtekt setter kvinnen i en sårbar situasjon der hun allerede risikerer ikke å bli trodd eller tatt på alvor. Mangel på informasjon om rettigheter og muligheter er allerede en stor utfordring og en belastning for voldtektsutsatte, uansett alder. DIXI mener at personer i krisesituasjoner ikke bør ilegges ansvar for å orientere seg om dette når krisen rammer. Vårt ønske er at fokus og ressurser heller rettes mot forebyggende arbeid mot voldtekt og uønsket graviditet.

På bakgrunn av dette vil DIXI på det sterkeste anbefale ikke å innføre reservasjonsmulighet for fastleger fordi den helt klart innebærer et svekket hjelpetilbud til voldtektsutsatte kvinner.

På vegne av DIXI Ressurssenter mot voldtekt

Rannveig Kvitte Andresen
Daglig leder

Lisa Arntzen
Veileder og kommunikasjonsansvarlig